

ПРОТОКОЛ СЛУХАНЬ У КОМІТЕТІ № 10

13 травня 2024 р.

м. Київ

у змішаному форматі
10 год. 00 хв.

**"ШЛЯХ УКРАЇНИ У РЕФОРМУВАННІ ЗАКОНОДАВСТВА З ПИТАНЬ
ДОВКІЛЛЯ Й КЛІМАТУ В ЧАСТИНІ ПЕРЕГОВОРІВ ПРО ЧЛЕНСТВО
В ЄС: ПЛАНИ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ І УРЯДУ
В 2024 РОЦІ"**

ГОЛОВУЄ: голова Комітету Бондаренко О.В.

ПРИСУТНІ члени Комітету: Криворучкіна О.В., Овчинникова Ю.Ю.

ПРИСУТНІ члени Комітету в режимі відеоконференції: Лабунська А.В.,
Магера С.В., Чорний В.І.

ВІДСУТНІ члени Комітету: Василенко Л.В., Івахів С.П., Короленко-Усова В.Ю.,
Мандзій С.В., Матусевич О.Б., Нестеренко К.О., Прошук Е.П., Соха Р.В.,
Фельдман О.Б., Шахов С.В., Якименко П.В.

ПРИСУТНІ працівники секретаріату Воловенко О.П., Бережний Є.О.,
Войтович Л.В., Приліпко І.С., Михайленко Ю.О.

ЗАПРОШЕНІ:

Віргініус Сінкявічюс - Комісар Європейської Комісії з питань навколишнього
середовища, океанів і рибальства,

Арунас Рібокас - представник Європейської Комісії,

Детро Александре - представник Європейської Комісії,

Пушкаренко Арсеній Михайлович - заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва, народний депутат України,
Стефанішина Ольга Віталіївна - Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України,
Стрілець Руслан Олександрович - Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України,
Краснолуцький Олександр Васильович - перший заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України,
Власенко Сергій Геннадійович - заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації,
Федоренко Євгеній Олександрович - заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України з питань європейської інтеграції,
Кирєєва Вікторія Станіславівна - заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України,
Крамаренко Олена Володимирівна - заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України,
Соболев Олексій Дмитрович - заступник Міністра економіки України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації,
Ситник Юрій Іванович - начальник управління екологічної безпеки Головного управління протимінної діяльності, цивільного захисту та екологічної безпеки Міноборони,
Колобородова Олена Володимирівна - представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, з соціальних та економічних прав,
Ільков Олександр Михайлович - генеральний директор Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України,
Грипич Олена Сергіївна - державний експерт експертної групи з питань Зеленого курсу, довкілля та зміни клімату Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України,
Ярова Світлана Михайлівна - завідувач відділу оцінки впливів Директорату з питань економічної політики Офісу Президента України,
Медведенко Іннеса Вікторівна - експерт управління з питань екологічної та енергетичної безпеки служби з питань економічної безпеки Апарату РНБО України,
Гопчак Ігор Васильович - заступник Голови Держводагентства,
Шпанчик Марія Миколаївна – начальник управління забезпечення водними ресурсами Держводагентства,
Будзінський Ігор Леонідович - начальник Управління лісового господарства та відтворення лісів Держлісагентства,
Островська Мар'яна Валентинівна - завідувача Сектору міжнародних відносин, науки та зв'язків з громадськістю Держлісагентства,
Замазєєва Ганна Володимирівна - Голова Держенергоефективності,

Заруба Дмитро Васильович - перший заступник Голови Держекоінспекції,
Вагін Андрій Володимирович - радник Міністра захисту довкілля і природних ресурсів України,
Клименок Ігор Михайлович - т.в.о. Голови Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм,
Примуш Роман Борисович - заступник Голови ДСНС з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації,
Масовець Богдан Петрович – т.в.о. начальника Управління гідрометеорології ДСНС,
Краковська Світлана Володимирівна – завідувачка лабораторії прикладної кліматології відділу прикладної метеорології та кліматології Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС та НАН, канд. фіз.-мат. наук, ст.н.с.,
Нечипоренко Юлія Віталіївна - головний науковий консультант сектору фінансової політики та бюджетного законодавства відділу з питань економічного розвитку та фінансової політики Дослідницької служби Верховної Ради України,
Артеменко Анна Ігорівна - керівник Офісу підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС),
Літош Юлія Вікторівна - старший юридичний експерт у сфері довкілля підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС),
Попов Максим Миколайович - радник Генерального прокурора,
Колобродова Олена Володимирівна - представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з соціальних та економічних прав,
Павленко Олена Михайлівна – президент ГО "ДІКСІ ГРУП",
Антоненко Антон Олександрович - віцепрезидент ГО "ДІКСІ ГРУП",
Ніцович Роман Ігорович - директор з досліджень ГО "ДІКСІ ГРУП",
Серебренніков Богдан Сергійович - заступник директора з досліджень ГО "ДІКСІ ГРУП",
Кітура Андрій Ярославович - директор з розвитку ГО "ДІКСІ ГРУП",
Огаренко Юлія Дмитрівна - консультантка з енергетичної та екологічної політики Мінекономіки,
Загоруйчик Анастасія Олександрівна - представник ініціативи Net Zero World, Тихоокеанська північно-західна національна лабораторія,
Дячук Олександр Анатолійович - провідний науковий співробітник Державної установи "Інститут економіки та прогнозування НАН України", кандидат економічних наук,
Семенюк Андрій Олегович - співробітник Державної установи "Інститут економіки та прогнозування НАН України",
Байда Олена Олександрівна - консультантка з енергетичної політики Мінекономіки,
Зінченко Роман Арсенович - співзасновник Greencubator, експерт з енергетичних інновацій та "зелених" стартапів,
Баданова Єлизавета Вадимівна - консультантка з регулювання енергетики Мінекономіки,

Тарасенко Олександр Володимирович - керівник експертної групи європейської та євроатлантичної інтеграції, Директорат стратегічного планування та європейської інтеграції Міненерго,
Кириченко Валентин Володимирович - державний експерт експертної групи з питань сталого розвитку Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції Міненерго,
Фесюн Михайло - державний експерт експертної групи європейської та євроатлантичної інтеграції, Директорат стратегічного планування та європейської інтеграції Міненерго,
Любива Яніна Сергіївна - головний спеціаліст відділу розвитку сфери відкритих даних департаменту розвитку електронних послуг Мінцифри,
Радченко Володимир Григорович - академік-секретар Відділення загальної біології НАН України,
Дідух Яків Петрович - завідувач відділу геоботаніки та екології Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, доктор біологічних наук, академік НАН України,
Іванюта Сергій Петрович - головний консультант відділу критичної інфраструктури, енергетичної та екологічної безпеки НІСД, д. техн. наук,
Якушенко Любов Миколаївна - головний консультант відділу критичної інфраструктури, енергетичної та екологічної безпеки Національного інституту стратегічних досліджень, д-р техн. наук,
Єрмоленко Володимир Михайлович - завідувач кафедри аграрного, земельного та екологічного права ім. В.З. Янчука НУБіП,
Кондратюк Тетяна Миколаївна - доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права ім. В.З. Янчука НУБіП,
Ладиченко Віктор Валерійович - завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства НУБіП,
Коломієць Юлія Василівна - декан факультету захисту рослин, біотехнологій та екології НУБіП,
Клепко Алла Володимирівна - завідувач кафедри загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності НУБіП,
Бондарь Валерія Іванівна - доцент кафедри загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності НУБіП,
Кравченко Ольга Олександрівна - доцент кафедри аналітичної і біонеорганічної хімії та якості води НУБіП,
Кротенко Вікторія Володимирівна - доцент кафедри загальної, органічної та фізичної хімії НУБіП,
Бойко Ольга Олександрівна - координатор Комітету промислової екології та сталого розвитку Європейської Бізнес Асоціації,
Зінченко Станіслав - голова Комітету промислової екології та сталого розвитку Європейської Бізнес Асоціації,
Антипов Владислав Ігорович - Голова Комітету підприємців з питань природокористування та охорони довкілля при Торгово-промисловій палаті України,

Гончарова Юлія Юріївна - заступник Генерального директора з питань міжнародної діяльності та європейської інтеграції Федерації роботодавців України,

Кулик Ольга Володимирівна - директор Департаменту екології, енергетики та зеленої економіки Федерації роботодавців України,

Архирій Марина Миколаївна - Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування "Асоціація об'єднаних територіальних громад", голова Красносільської територіальної громади Одеської області, голова Одеського регіонального відділення Всеукраїнської Асоціації ОТГ, голова платформи "Безпека: Екологія",

Кученко Богдан Вікторович - фахівець з землекористування ГО "Центр екологічних ініціатив "Екодія",

Бельо Василина Василівна - керівниця відділу клімату ГО "Центр екологічних ініціатив "Екодія",

Белкіна Марія Анатоліївна - керівниця відділу сільського господарства ГО "Центр екологічних ініціатив "Екодія",

Тимочко Тетяна Валентинівна - голова ВГО "Всеукраїнська екологічна ліга",

Гаврилюк Руслан Борисович - голова Національного екологічного центру України,

Веремійчик Георгій Костянтинівич - експерт з питань зміни клімату Національного екологічного центру України,

Голубовська-Онісімова Анна - експерт з питань екологічної політики Національного екологічного центру України, експерт РГЗ УНП ФГС СхП та РГ5 УСПГС Україна-ЄС,

Скрильніков Дмитро Валерійович - Адвокат, голова ГО "Бюро екологічних розслідувань", віце-голова Комітету з дотримання Орхуської конвенції,

Кравченко Олена Валеріївна - Директор МБО "Екологія – Право – Людина",

Алексєєва Єлизавета - керівник інформаційно-аналітичного відділу МБО "Екологія – Право – Людина",

Мелень-Забрамна Ольга Мар'янівна - керівник юридичного відділу МБО "Екологія – Право - Людина",

Павелко Анатолій Васильович - провідний юрисконсульт, еколог МБО "Екологія – Право - Людина",

Ходосовцев Олександр Євгенович - професор кафедри ботаніки Херсонського державного університету, д.б.н., чл.-кор. НАН України,

Каплунов Денис Вікторович - представник ГО "Зелена Альтернатива",

Василюк Олексій Володимирович - голова ГО "Українська природоохоронна група", помічник-консультант народного депутата України,

Андрусевич Наталія - голова правління ресурсно-аналітичного центру "Суспільство і довкілля" ГО "Збережи Дніпро",

Шомпол Олена Анатоліївна - к.ю.н., доцент кафедри екологічного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

Черниш Ірина Миколаївна - голова ГО SaveDnipro,

Ткаченко Павло Олександрович - директор ГО SaveDnipro,
Скок Анастасія Вадимівна - екологічна директорка ГО SaveDnipro,
Гвоздік Ольга Станіславівна - адвокаційна менеджерка ГО SaveDnipro,
Колесник Роман Андрійович - операційний директор ГО SaveDnipro,
Романюкова Олена Олександрівна - івент-менеджерка ГО SaveDnipro,
Федоров Костянтин Мстиславович - комунікаційний менеджер ГО SaveDnipro,
Буров Микита Валерійович - адміністратор ГО SaveDnipro,
Сімак Ольга - менеджер з навколишнього середовища Представництва ЄС України,
Мудрук Віталія - співробітник відділу співробітництва Представництва ЄС України,
Васильєва Наталія - програмна координаторка Програми USAID РАДА: наступне покоління,
Шевчук Галина - представниця Вестмінстерської фундації за демократію в Україні,
Костицький Василь Васильович - народний депутат України I, II, III скликань, експерт Вестмінстерської фундації за демократію, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, академік Національної академії правових наук України,
Милян Оксана Юрійівна - експертка з законодавства Громадської спілки "Український Альянс Нуль Відходів",
Рябика Микола Миколайович - координатор Української кліматичної мережі,
Гончарова Анна Миколаївна - асистентка Української кліматичної мережі,
Нессонова Олександра - комунікаційниця Української кліматичної мережі,
Попфалуші Діана Сергіївна - радниця Української кліматичної мережі,
Карабчук Дмитро Юрійович - виконавчий директор ГО "Лісові ініціативи і суспільство",
Сидяченко Вадим Григорович - голова Правління ГО "Центр міжнародного співробітництва і впровадження проектів",
Листопад Олег Григорович - експерт з питань захисту довкілля ГО "АНТС",
Савицький Олег - представник ГО "RAZOM We Stand",
Чевганюк Ольга - виконавча директорка Uanimals,
Гнап Андрій Миколайович - співзасновник Waste Ukraine Analytics,
Бондаренко Анастасія Володимирівна - представник Austausch e.V.,
Кисіль Оксана Дмитрівна - представник проекту ЄС Угода мерів-Схід,
Литвин Наталія Володимирівна - представник ГО "Еко клуб",
Малькова Тамара Михайлівна - представник МБО ІЦ "Зелене досє",
Вихор Богдан Іванович - представник ГС "Всесвітній фонд природи Україна",
Іванов Дмитро Анатолійович - представник Національного екологічного центру України,
Годовська Тетяна Борисівна - представник ГО "Центр сучасних інновацій",
Жавжарова Тетяна Леонідівна - представник "Екосенс. Рада відновлення Запоріжжя",
Федоринчик Сергій Михайлович - представник інфоцентру УЕА "Зелений світ",

Проців Галина Петрівна - представник ГО "Екологічний клуб "Край",
 Сокотюк Олена Анатоліївна - представник ГО "Голка",
 Гмирянська Анастасія Володимирівна - представник "Екопарк Вирлиця",
 Піонтковський Костянтин Анатолійович - представник ГО "Київська Пуща",
 Гозак Наталія Олександрівна - представник Грінпіс Україна,
 Таращук Марина Володимирівна - представник ГО "Екозагін",
 Антощук Марина Леонідівна - співробітник Інституту географії НАН України,
 Агеєва Вероніка Вікторівна - представник Спілки порятунку Голосіїва,
 Громадського комітету за збереження Біличанського лісу,
 Тігунов Петро Олександрович - представник ГО "Київська Пуща",
 Пилипенко Олександр Юрійович - представник ГО "Екопарк Осокорки",
 Солобай Юрій Володимирович - представник ГО "Екопарк Осокорки",
 Чернишова Наталя Вікторівна - представник ГО "Екопарк Осокорки",
 Паржицька Ольга - представник ГО "Екопарк Осокорки",
 Оринчак Оксана Михайлівна - виконавчий директор Національної асоціації
 добувної промисловості України,
 Супрун Сергій Вікторович - юрист Національної асоціації добувної
 промисловості України,
 Бойко Володимир Юрійович - співзасновник ГО "Наші Надра",
 представники наукової спільноти та громадськості.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

<i>Питання для розгляду</i>	
1.	Обговорення звіту Європейської Комісії "Україна 2023: зелений порядок денний та сталий розвиток", відповідних заходів Плану пріоритетних дій Уряду на 2024 рік і Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік.
2.	Державна кліматична політика.
3.	Реформи у сфері управління відходами.
4.	Перспективи удосконалення законодавства щодо зменшення промислового забруднення, моніторинг довкілля та Конвенція ЕСПОО.
5.	Реформа системи державного екологічного контролю.
6.	Збереження біорізноманіття, природоохоронних територій, водних та лісових ресурсів. Екоцид.
7.	Доступ громадян до екологічної інформації та правосуддя (виконання вимог Орхуської конвенції).

ВИСТУПИЛИ:

Бондаренко О.В., Сінкявічюс В., Стрілець Р.О., Стефанішина О.В., Ільков О.М., Федоренко Є.О., Колобородова О.В., Костицький В.В., Нечипоренко Ю.В., Кирєєва В.С., Соболев О.Д., Гаврилук Р.Б., Андрусевич Н., Бельо В.В., Власенко С.Г., Милянник О.Ю., Мелень-Забрамна О.М., Савицький О., Скрильніков Д.В., Черниш І.М., Тимочко Т.В., Листопад О.Г., Криворучкіна О.В., Крамаренко О.В., Заруба Д.В., Вагін А.В., Кравченко О.В., Ткаченко П.О., Каплунов Д.В., Овчинникова Ю.Ю., Чевганюк О., Гопчак І.В., Ситник Ю.І., Василюк О.В., Карабчук Д.Ю., Павелко А.В., Ходосовцев О.Є., Вихор Б.І., Скок А.В., Масовець Б.П., Шомпол О.А., Любива Я.С., Алексєєва Є., Гнап А.М.

ВІДКРИТТЯ

Бондаренко О.В. відмітив у вітальному слові, що ініційовані громадськістю слухання щодо шляху України у реформуванні законодавства з питань довкілля й зміни клімату в частині переговорів про членство в ЄС закладуть подальші передумови для скоординованої діяльності між Верховною Радою України, Урядом і громадськістю.

Сінкявічюс В. відзначив велику повагу до України, її народу, Уряду та Верховної Ради України, які під час воєнного стану останні два роки працюють і переймаються екоресурсною економікою, вищою якістю життя, "зеленим" відновленням, сильною екосистемою, сучасною інфраструктурою водовідведення і бізнесу, які є ресурсоефективні та циркулярні. Україна демонструє прогрес на шляху до ЄС, зокрема в об'ємному розділі щодо навколишнього середовища. Треба втілювати реформу управління відходами, перейматися відходами батарей, упаковки, азбесту, будівництва та іншими. Також у реформі лісового управління важливим є відповідність законодавства України праву ЄС, важливим є закон про дефорестрацію. Що стосується захисту середовища Сінкявічюс В. заохочував Верховну Раду України до прийняття закону про державну кліматичну політику і дотримання кліматичної нейтральності як у ЄС, контролю за вуглецевими викидами. Також було висловлено очікування щодо прийняття закону про системи контролю навколишнього середовища. Розвиток горизонтального законодавства, виконання прийнятих законів, залучення громадськості до прозорих інструментів оцінки впливу на довкілля і стратегічної екологічної оцінки - це не тільки про вступ до ЄС, але і про майбутню відбудову. Європейська Комісія підтримує і підтримуватиме Україну фінансово та технічно. Новий інструмент Ukraine Facility - це 50 мільярдів євро для реформ, інвестицій та технічної допомоги. Крім того доступна програма TACIS для отримання відповідного досвіду країн-членів ЄС. Завершуючи виступ Сінкявічюс В. побажав успіхів у роботі і зазначив, що основний меседж - ми тут для того, щоб допомогти вам, це

бачення майбутнього України, де ми працюємо усі разом, де повоєнне суспільство буде таке, на яке заслуговує український народ.

Стрілець Р.О. у своєму вітальному слові зазначив про євроінтеграційний шлях, який пройшла Україна у питаннях клімату та захисту довкілля, а саме прийнято 13 євроінтеграційних законів у довкіллевій сфері за два роки війни, і стільки ж за 5 попередніх років до повномасштабного вторгнення. За підтримки Європейського Союзу відкрито Кліматичний офіс і цим фактично завершено розбудову кліматичного врядування в Україні. Показано готовність бути учасником Carbon Market та укладено відповідні угоди зі Швейцарією та Японією. Ухвалено План заходів із скорочення викидів метану Global Methane Pledge. Завершено реформу надрокористування, осучаснено правила роботи цього сектору. Стрілець Р.О. відмітив також, що завдяки Єврокомісару Сінкявічюсу В. ведуться технічні діалоги для імплементації актів права ЄС, розбудови українського законодавства та його реалізації. Лише об'єднавши зусилля, ми зможемо досягти необхідних результатів для того, щоб дійсно стати повноцінним і повноправним членом європейської родини.

Стефанішина О.В. подякувала Комітету за запрошення до участі у слуханнях. Під час виступу вона зазначила, що Україна стала першою країною за межами ЄС, яка розділила цілі "зеленого" курсу, ухвалила амбітні рішення щодо планів скорочення викидів. Але переговори у сфері довкілля і зміни клімату будуть великим іспитом для нас як для держави. На часі в цьому році євроінтеграція в регіонах, використання ресурсів, складний переговорний процес і публічна комунікація. Пріоритет року – це імплементація ухваленого законодавства і формування переговорної позиції.

ОБГОВОРЕННЯ ЗВІТУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ "УКРАЇНА 2023: ЗЕЛЕНИЙ ПОРЯДОК ДЕННИЙ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК", ВІДПОВІДНИХ ЗАХОДІВ ПЛАНУ ПРІОРИТЕТНИХ ДІЙ УРЯДУ НА 2024 РІК І ПЛАНУ ЗАКОНОПРОЕКТНОЇ РОБОТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ НА 2024 РІК

Ільков О.М. відзначив своєчасність проведення слухань - на початку переговорного процесу на шляху до ЄС, на початку першого етапу офіційного скринінгу проведення роз'яснювальних сесій, на яких європейська сторона презентує Acquis у кожній з перевірних сфер. Перелік зобов'язань, які будуть по 27 розділу щодо довкілля і зміни клімату, є надзвичайно великим через кількість актів, які підлягають імплементації. Після роз'яснювальної зустрічі нас чекає другий етап – це проведення двосторонніх зустрічей в рамках скринінгу про стан імплементації законодавства і плани у цій сфері. В цьому йдеться також про необхідність вартісних інституційних реформ і про крос-секторальність цього розділу, зокрема його перетин з економічними розділами, з аграрною політикою, з питаннями транспорту та енергетики.

Федоренко Є.О. відзначив роль переговорів про вступ до ЄС як унікальну можливість посилити питання захисту довкілля, побудувати нову якісну законодавчу базу. У 27 розділі на опрацюванні 911 актів права ЄС, з яких 74 директиви і 156 регламентів, 70 конвенцій та угод між ЄС та іншими країнами, і понад 6 сотень актів – це рекомендації, рішення, висновки, протоколи. На сьогодні близько 200 актів права ЄС цього розділу підлягають повній чи частковій імплементації. На виконання рекомендацій, зазначених у звіті Європейської Комісії, Міндовкілля надало 18 пропозицій, які увійшли до розпорядження Уряду, зокрема щодо продовження реформ у сфері управління водними ресурсами, у сфері управління відходами, ухвалення закону про екологічний контроль. Крім цього у 2022-23 роках було ініційовано 7 технічних діалогів з профільним Генеральним директором ЄК, проведено шість тематичних зустрічей з Директоратом питання сусідства і переговорів про розширення. Експертну допомогу для підготовки переговорних позицій надають Німеччина, Франція, Швеція, Польща, Литва, Молдова, Фінляндія, Естонія, Румунія. Головним короткостроковим завданням є отримання якомога більш детальної інформації щодо імплементації кожного акта права ЄС.

Колобородова О.В. зазначила, що довкілеві питання – одні з пріоритетних в роботі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Зокрема Уповноваженим визначено окремі напрямки, за якими здійснюються заходи парламентського контролю, це питання зміни клімату і якості повітря, управління відходами і водними ресурсами. Потребує прискорення виконання Плану заходів щодо концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року. Уповноважений сподівається на прийняття законопроекту про основні засади державної політики у сфері зміни клімату, що передбачено Планом дій Уряду на 2024 рік.

Щодо питання управління відходами - потребують реалізації положення Закону України "Про управління відходами", у тому числі питання поводження з відходами у зв'язку з руйнуванням країною-агресором будівель, споруд, виявленням та обліком безхазяйних відходів, визначення видів відходів, встановленням їх власників, а також збиранням та видаленням азбестовмісних відходів, медичних відходів. Необхідно виокремити процедуру рециклінгу відходів на протигагу сьогоднішньому процесу накопичення відходів через збирання та зберігання. Потребує прийняття Національний план управління відходами до 2033 року та Національна програма запобігання утворенню відходів. Щодо питань управління водними ресурсами - вони мають узгоджуватися з Директивою про встановлення рамок заходів Співтовариства в галузі водної політики, директивами у сфері політики з морського середовища, директивами про стандарти якості довкілля в галузі водної політики, директивами щодо захисту вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел. Окремо потрібно виділити напрямки подолання наслідків підриву Каховської ГЕС, розподілу сфер відповідальності органів державної влади стосовно цього питання та відображення переліку заходів щодо

ліквідації наслідків цієї катастрофи. Також Уповноваженим розпочато моніторинг виконання положень операційного плану з реалізації Водної стратегії. У підсумку - необхідно забезпечити системний стратегічний підхід щодо реформування законодавства з питань довкілля та зміни клімату, заснованого на принципах загальноєвропейської екологічної політики.

Костицький В.В. відзначив, що екологічні ризики і загрози, з якими зустрілася наша цивілізація, вимагають нової ролі держави, побудованої на засадах людиноцентризму. Серед сьогоdnішніх проблем - проблема розриву поколінь і втрати інституційної пам'яті. Друга проблема – це проблема руйнування системи управління внаслідок політичних, кланових, корпоративних і навіть кримінальних інтересів, що мало місце в середині попереднього десятиріччя в Україні. На сьогодні є політична воля і є можливості, спроби відродити регіональне управління на рівні областей. Ще одна нагальна вимога: екологічна оцінка розвитку - всі нормативно-правові акти міністерства і відомства мають погоджувати з природоохоронним Міністерством. Охорона довкілля має розглядатися як спільна справа громадянського суспільства і держави, і одним з пріоритетів має бути політика протидії екоциду. Тому Костицький В.В. висловився за відновлення громадських колегій при комітетах Верховної Ради України і закликав говорити про те, як виглядають ці колегії при міністерствах.

Нечипоренко Ю.В. відзначила велику кількість досліджень, які здійснено Дослідницькою службою Верховної Ради України за минулий рік, з питань захисту довкілля, зміни клімату, "зеленого" відновлення. Вона зупинилася на двох аспектах у процесі реформування законодавства: перший - імплементація положень права ЄС передбачає повну відповідність європейським нормам і стандартам та виконання прийнятого законодавства під парламентським контролем, і другий - це пошук оптимальних інструментів правового регулювання з урахуванням крос-секторального характеру сфери довкілля і зміни клімату. Також у виступі було висвітлено досвід країн ЄС у реалізації законодавства про управління відходами, зокрема використання відходів будівництва. Представникам громадськості і бізнесу було запропоновано активно долучатись до громадських обговорень, які проводять екологічний комітет і урядові інституції заради процвітання і відновлення України.

Виступаючі відповіли на питання щодо інституційної спроможності природоохоронних органів, відбудови Каховської ГЕС, відходів руйнування, скасування оцінки впливу на довкілля для проектів відновлення інфраструктури післявоєнної України, отримали пропозиції щодо збереження біорізноманіття,

ДЕРЖАВНА КЛІМАТИЧНА ПОЛІТИКА

Киреєва В.С. відзначила, що на сьогодні кліматична політика – це питання не тільки нашої держави, але виживання всього людства. В Україні на формування політики впливають військові дії. Не зважаючи на війну,

Міндовкілля і Уряд залишаються відданими своїм кліматичним цілям та вибудовують державну кліматичну політику з урахуванням європейського курсу. Міндовкілля були розроблені план впровадження кліматичної політики і Стратегія впровадження кліматичної політики до 2035 року, а зараз триває розроблення рамкового євроінтеграційного законопроекту про кліматичну політику, спрямованого на низьковуглецевий розвиток України, досягнення міжнародних цілей, запровадження кліматичної нейтральності, впровадження адаптації до зміни клімату. Також Міндовкілля готує до публічного обговорення Стратегію впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року та операційний план до неї. На виконання плану Ukraine Facility потрібно відновити обов'язковість подання звітів операторами до системи моніторингу звітності та верифікації. Сьогодні розпочато підготовку довгострокової стратегії низьковуглецевого розвитку України. У 2024 році буде проведено моделювання сценарію економічного відновлення для його розроблення з урахуванням всіх викликів у зв'язку з військовою агресією. Напрацьовано два міжнародних меморандуми щодо залучення фінансування по статті 6 Паризької угоди із Швецією та Японією. За підтримки Німеччини відкрито кліматичний офіс. Мета – це створити цілісну та послідовну політику, яка відповідатиме вимогам Європейського Союзу, рекомендаціям наших міжнародних партнерів, допоможе розвивати нашу країну і покращити стан навколишнього середовища.

Соболев О.Д. відзначив, що для Мінекономіки головний документ у сфері кліматичної політики - це Національний план з енергетики та клімату, який є обов'язковим для всіх країн-членів ЄС і вимагається для нашої асоціації з ЄС. Структура плану визначена Регламентом ЄС. Проведено більше 9 секторальних обговорень, обговорення з Європейською Комісією у березні, обговорення з Молдовою. Ще лишилось отримати рекомендації від Енергетичного Співтовариства. Практично кожен напрям плану вимагає змін до законодавства. Нове законодавство допоможе залучити кошти приватного бізнесу і донорів для зменшення впливу на клімат і зростання української економіки. Також Соболев О.Д. відповів на питання щодо повного циклу розроблення Національного плану з енергетики та клімату.

Гаврилюк Р.Б. зазначив, що екологічна, довкілева і кліматична складова євроінтеграційного треку - один з найбільш важливих розділів майбутньої Угоди про членство України у Європейському Союзі. Європейський "зелений" курс – це в першу чергу про кліматичну нейтральну Європу до 2050 року. Громадянське суспільство України, Українська національна платформа Форуму громадянського суспільства Східного партнерства, Платформа "Україна – ЄС", бореться за те, щоб Україна стала членом ЄС і НАТО. За підтримки Програми USAID "Рада: наступне покоління" започатковано діалоговий майданчик про системні реформи в екологічній політиці і в кліматичній політиці. Перед Україною стоять системні проблеми, від вирішення яких залежить майбутнє України в Європейському Союзі. Зокрема це стосується відходів війни, оцінки

шкоди і відсутність звітування про впровадження екологічної політики, інституційні питання впровадження екологічної і кліматичної політики, питання екологічних фінансів. Першим кейсом спільної роботи і взаємодії з парламентом, з профільним Комітетом було визначено законопроект про засади відновлення України, з урахуванням кліматичної і довкілевої політики.

Андрусевич Н. визначила, що кліматичні питання будуть важливою частиною переговорного процесу і подальшого вступу України в ЄС, зокрема в контексті "зеленої" трансформації і декарбонізації. Виклик - у наскрізності кліматичних питань, спільних з питаннями енергетики, сільського господарства, ринків. Андрусевич Н. відмітила важливість законопроекту про засади кліматичної політики, програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, стратегії по системі торгівлі викидами, питань зміни клімату в контексті повоєнної відбудови України, кліматичного лідерства України, інформаційної роботи з населенням.

Бельо В.В. у своєму виступі зупинилася на необхідності прискорення прийняття кліматичного закону, визначення 2050 як року кліматичної нейтральності, а також взаємозв'язку війни і кліматичної політики. Крім температурних рекордів останнього року було запропоновано звернути увагу на кліматичну шкоду, завдану повномасштабною війною, на досягнення російської імперської могутності за рахунок викопного палива.

Виступаючі відповіли на питання щодо впливу на клімат внаслідок збільшення видачі дозволів на видобуток торфу в Поліссі і на видобуток бурштину, розорювання земель фермерами до урізу води, збільшення експорту продуктів переробки, реалізації принципу "не нашкодь" в охороні довкілля, отримали пропозиції щодо підготовки до зміщення центру влади у судову владу, щодо посилення участі Платформи громадянського суспільства Україна – ЄС у засіданнях екологічного Комітету.

РЕФОРМИ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Власенко С.Г. відзначив, що після прийняття рамкового закону про управління відходами на базі європейських директив, спільно з Комітетом опрацьовуються законопроекти про упаковку та відходи упаковки, про внесення змін до Податкового кодексу України щодо екологічного податку, що справляється за захоронення відходів та розміщення видобувних відходів, про відходи електричного та електронного обладнання. Україні вдалося навести лад із управлінням небезпечними відходами. Одним із нових викликів реформи в наших реаліях стали відходи руйнації. Не менш важливими викликами лишаються побутові відходи, що накопичувалися 30 років на полігонах. Будівництво сучасних заводів з оброблення побутових відходів розпочато в шести пілотних областях. Міндовкілля працює над створенням європейської інфраструктури управління небезпечними відходами. Побудова циркулярної економіки, запровадження розширеної відповідальності виробника, відмови від

одноразового пластику дозволить підвищити рівень ВВП, дасть нові робочі місця, що дуже потрібно нашій економіці під час війни і після нашої перемоги.

Милянник О.Ю. відзначила, що близько третини побутових відходів становить пакування або упаковка. В основі законопроекту про пакування і відходи пакування знаходиться Директива № 94/62, яка в ЄС не довела ефективності і не сприяла досягненню принципів циркулярної економіки. Тому мають бути враховані заходи із запобігання утворенню відходів і повторного їх використання, необхідне обов'язкове запровадження депозитно-поворотних систем для одноразових пластикових пляшок, металевих контейнерів об'ємом до трьох літрів.

Мелень-Забрамна О.М. зупинилася на реформі управління відходами, наближення до європейського законодавства, Європейського зеленого курсу. Україні потрібно переключитися на запобігання утворення відходів, на створення систем рециклінгу та відновлення відходів, на запуск дієвої ієрархії управління відходами та управління певними потоками відходів, такими як небезпечні відходи, на модернізацію систем збору та обробки відходів і політики щодо функціонування систем розширеної відповідальності виробника.

Виступаючі відповіли на питання щодо запозичення кращих європейських, японських, шведських практик управління відходами, щодо співвідношення між спалюванням відходів, їх переробкою, рециклінгом і запобіганням утворенню, щодо удосконалення мережі приймання вторинної сировини, щодо відходів руйнації і вивчення відповідного фінського досвіду.

ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО ЗАБРУДНЕННЯ, МОНІТОРИНГ ДОВКІЛЛЯ ТА КОНВЕНЦІЯ ЕСПОО

Кирєєва В.С. висловила за прискорення прийняття закону про зменшення промислового забруднення, щоб будувати в Україні з найкращими доступними технологіями і методами управління. У Євросоюзі вже є 34 обов'язкових, і Міндовкіллям перекладено та опубліковано на сайті 10 найкращих доступних технологій. Великим кроком для нас було в червні минулого року запрошення бути спостерігачами Севільського процесу. У минулому році були підтримані зміни до Закону про екологічний моніторинг і наша система повністю відповідає європейському підходу до моніторингу атмосферного повітря, проте реформа моніторингу довкілля стримується у зв'язку з військовими діями, відсутністю фінансування. Для впровадження дієвої системи моніторингу повинні бути створені регіональні центри моніторингу на місцях, які будуть збирати і передавати до єдиного центру інформацію щодо атмосферного повітря, біологічного та ландшафтного різноманіття, фізичних факторів, геологічного середовища.

Савицький О. зауважив, що впровадження європейської рамки для регулювання промислової діяльності, інтегрованого дозволу, дозволить увійти в європейське правове поле в плані діяльності підприємств, почати ліквідувати наслідки радянського господарювання на дуже примітивних і руйнівних для довкілля технологіях. Це не тільки зобов'язання і рамка євроінтеграції, але це загалом про модернізацію країни, про можливість залучення приватних інвестицій. Без участі в Севільському процесі в рамках європейського регулювання промислової діяльності, європейського регулювання, інвестицій в сучасні технології неможливо відновити свій промисловий потенціал, щоб бути конкурентоспроможними на внутрішньому ринку Євросоюзу.

Скрильніков Д.В. зауважив, що впровадження 75-ї Директиви про промислові викиди – це зміна парадигми управління і контролю, в широкому розумінні цих термінів, щодо викидів та забруднення, які виникають внаслідок діяльності великих промислових установок, промислових об'єктів. Також він висловився за прискорення прийняття закону про забезпечення конституційних прав громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Черниш І.М. підкреслила важливість теми промислового забруднення, яке є надзвичайно високим, в тому числі від енергетичних та інших промислових об'єктів. Вона підтримала прискорення прийняття закону про забезпечення конституційних прав громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля, який наблизить нас до реформування промисловості, встановить рамку для нової промисловості і впровадження найкращих доступних технологій та методів управління.

Тимочко Т.В. наполягала на негайному прийнятті закону про забезпечення конституційних прав громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля в якості пропозиції до рішення комітетських слухань. Вона відзначила важливість для України в умовах війни розбудови системи моніторингу на регіональному рівні. Тимочко Т.В. запропонувала вивчити і врахувати досвід Донецької обласної військової адміністрації щодо розбудови регіональної системи моніторингу, створення мобільних систем в Харківській, Луганській, Запорізькій, Дніпропетровській, Херсонській, Миколаївській і Одеській областях, де відбуваються військові дії. Вона позитивно оцінила створення реєстру викидів і перенесення забруднювачів, його наповнення матеріалами щодо підприємств-забруднювачів, а також зупинилася на виконанні міжнародних зобов'язань Україною навіть під час воєнного стану.

Виступаючі відповіли на питання щодо територіальної організаційної структури з охорони довкілля, шляхів скорочення викидів і зменшення промислового забруднення, забезпечення виконання Національного плану скорочення викидів, поліпшення системи моніторингу, негативного впливу золівдвалів на життя і здоров'я людей.

РЕФОРМА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ

Листопад О.Г. висловився за використання дронів у якості інструменту державного екологічного контролю, космічного моніторингу та їх закріплення на законодавчому рівні з метою вивчення питання розорення водоохоронних зон, незаконного спалювання трави тощо для подальшого використання під час судових розглядів.

Криворучкіна О.В. зупинилася на питаннях ретроспекції та перспективах на майбутнє. Законопроект про державний екологічний контроль був прийнятий в першому читанні в липні 2021 року. Тривалий термін його проходження зумовлений динамічними масштабними змінами - було введено воєнний стан, почалися військові дії, держава стала кандидатом в члени ЄС. На базі екологічного Комітету була створена робоча група з питань імплементації європейських принципів і вимог щодо екологічної шкоди, екологічної відповідальності і екологічного контролю. До законопроекту отримано висновок Організації економічного співробітництва та розвитку. Аналіз правок до законопроекту привів робочу групу до висновку щодо необхідності доопрацювати законопроект, що було підтримано екологічним Комітетом.

Стосовно концептуальних змін системи державного нагляду і контролю - необхідно реалізувати можливості щодо принципового руйнування радянських принципів екологічного контролю і формування принципово нової парадигми відповідно до європейських вимог, яка практично дасть нам шанс і умови покращити стан довкілля. Щодо капіталізації (фінансового, соціального, людського капіталу) необхідно змінювати управлінські бачення, управлінську ментальність в напрямку економічної доцільності екологічних природоохоронних заходів. Принцип "забруднювач платить" має реалізовуватися, але при реформуванні ключовим показником результативності діяльності Держекоінспекції повинна стати якість довкілля і оперативність заходів з його покращення. Пересічний громадянин має вийти на вулицю і дихати чистим повітрям.

Крамаренко О.В. зауважила про велику роботу Держекоінспекції щодо збору, фіксації фактів російської збройної агресії, розрахунку збитків разом з ДСНС, правоохоронними органами, Міноборони. Результати роботи можна побачити на інтернет-ресурсі "ЕкоЗагроза". Планується об'єднати усі функції екологічного контролю в одному органі, застосувати фото, відео фіксацію порушень, забруднення довкілля без участі людини. На сьогодні 1400 інспекторів Держекоінспекції недостатньо для всієї території України, тому необхідна побудова нової кадрової політики, оновлення матеріально-технічної бази, створення нових сучасних лабораторій. Також планується запровадження дворівневої системи екоконтролю. На першому рівні – патрулювання, виклики на рейди і реагування на виклики, а на другому - аналітика і перевірка безпосередньо органу виконавчої влади і підприємств.

Заруба Д.В. зазначив, що Держекоінспекція в минулому році вступила в європейську мережу екологічних інспекцій і отримала допомогу із створення оперативного штабу Держекоінспекції. Уряд України надав Держекоінспекції додаткову функцію щодо фіксації подій, пов'язаних з російською агресією, розрахунку збитків російської агресії. Заруба Д.В. висловив сподівання на прискорення прийняття законопроекту про державний екологічний контроль, який дасть можливість ефективно працювати Держекоінспекції як єдиному органу з контролю виконання умов щодо захисту довкілля. За приклад маємо Європу, де екологічний інспектор має можливість отримати відповідну інформацію в онлайн-режимі для подальшого вжиття попереджувальних заходів державного контролю.

Вагін А.В. зупинився на двох рівнях екологічного контролю. Перший – це більше 800 пунктів екологічного контролю, розгалужених по всій території країни, що дозволить інспекторам доїжджати протягом двох годин до місця вчинення правопорушення або якогось факту шкоди довкіллю. Другий рівень – це територіальні органи і центральний апарат, що перевіряє суб'єктів господарювання, оперативно-аналітичні відділи, які будуть вносити інформацію в геоінформаційну систему щодо звернень громадян, передавати інформацію першому рівню і контролювати виконання, відділи моніторингу та опрацювання даних дистанційного зондування землі тощо.

Кравченко О.В. зауважила про важливість реформи державного екологічного контролю, яка йде по повному циклу публічної політики. Зокрема, йдеться про зміну парадигми і відхід від природно-ресурсного бачення, природно-ресурсного підходу до забезпечення не погіршення стану довкілля через інструменти і засоби дотримання природоохоронного законодавства, дотримання і впровадження рекомендацій ОЕСД щодо екологічних стандартів для державного екологічного контролю. На думку Кравченко О.В. зраз Держекоінспекція має обмеження через Закон України про основні засади державного нагляду і контролю, яких треба позбутися, повернути форми і заходи державного екологічного контролю і запровадити реагування на оперативний виклик, повернути патрулювання і рейди. У законопроекті про державний екологічний контроль Кравченко О.В. запропонувала розширити спектр підконтрольних суб'єктів на фізичних осіб, суб'єктів господарювання, органи місцевого самоврядування, запровадити господарсько-правову відповідальність суб'єктів господарювання, юридичних осіб, за порушення природоохоронного законодавства, як у Європі.

Ткаченко П.О. зупинився на практичному прикладі знищення довкілля річки Дніпро щоб продемонструвати нагальну потребу реформи екологічного контролю. Тому одним з головних факторів під час реформи повинна бути прозорість. Ткаченко П.О. висловився за прискорення реформи державного екологічного контролю.

Каплунов Д.В. відзначив, що одним із найважливіших моментів реформи є створення нового органу з новим підходом, новими професійними керівниками,

які будуть опікуватися довкіллям, а не власними посадами, висловився за створення системи контролю за станом довкілля, а не суб'єктів господарювання. Також доповідач зупинився на проблемах не допуску державного інспектора на державне підприємство, за що встановлено штраф лише 760 гривень. Він відзначив загальний незначний рівень штрафів, зокрема за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря без відповідного дозволу – лише 136 гривень. Каплунов Д.В. висловився за прискорення прийняття законопроекту щодо реформи державного екологічного контролю.

Виступаючі відповіли на питання щодо застосування дронів і космічних знімків під час державного екологічного контролю, методик, щодо обрахування шкоди довкіллю, проходження законопроектом про державний екологічний контроль повного циклу публічної політики, визначення в законопроекті повноважень інспектора, доцільності прийняття закону про екологічну поліцію.

ЗБЕРЕЖЕННЯ БІООРІЗНОМАНІТТЯ, ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ, ВОДНИХ ТА ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ. ЕКОЦИД

Овчинникова Ю.Ю. приділила увагу міжнародному треку впливу України на відношення всього світу до криміналізації і відповідальності за злочини проти довкілля. Україна здобуває євроінтеграційний досвід під час війни. 14 грудня 2023 року Європейська рада оголосила про початок перемовин із вступу України в Європейський Союз. Перемовини з питань довкілля та кліматичної політики будуть одні з найскладніших. Наприкінці 2022 року Президент України В.О. Зеленський представив Формулу миру - десять кроків України і всього цивілізованого світу до всеосяжного справедливого миру, які підтримано на сьогодні 80 країнами. Пункт 8 пункту Формули миру - про екологічну безпеку. Протидія екоциду і екологічний договір - це результат роботи міжнародної робочої групи при Офісі Президента України, яка визначила 50 рекомендацій, використовуючи європейський, міжнародний досвід, сталі європейські сучасні практики "зеленого" відновлення. Їх реалізація потребує роботи за трьома основними блоками: це забезпечення відповідальності, моніторинг збитків і мобілізація "зеленої" реконструкції. Одним з найбільших масштабних порушень екологічних прав людей є екоцид - це та дефініція і той напрямок, який ми маємо кодифікувати в національне і міжнародне законодавства. Доповідачка відзначила лідерство Ради Європи, яка виключила Росію зі всіх своїх керівних органів, повернула всі міжнародні організації до кодифікації і визнання екоциду. Міжнародний парламентський альянс за визнання екоциду – це велика платформа. Овчинникова Ю.Ю. закликала зробити все можливе для національного і міжнародного визнання екоциду, обов'язково привести до відповідальності ворога. Один з пунктів Формула миру – це радіаційна і ядерна безпека. Ворог окупував найбільшу атомну електростанцію в Європі і використовує це як інструмент шантажу. Потрібна протидія російському використанню екологічного напрямку як інструменту військового впливу. Зокрема росіяни подали природно-заповідні території Криму в міжнародну базу

ПЗФ UNDP як свої території, проте завдяки нашим науковцям всі ці території Криму були видалені з цієї бази. Також російські лобісти через Європейський парламент та інші європейські інституції, маючи подвійне громадянство, намагаються просувати проведення екологічних самітів і форумів в Криму, отримати гранти на захист територій особливого природного значення в нашому українському Криму. Комітет у листопаді провів комітетські слухання одним з результатів яких стала резолюція про екологічний вплив збройних конфліктів. Наступним кроком був Рейк'явікський саміт і розпочата робота по розробленню нової конвенції про захист довкілля через кримінальне право. Резолюція щодо безпеки морів та океанів інтегрує одну з частин впливу на довкілля як окремий пункт щодо захисту акваторії Чорного і Азовського морів.

Чевганюк О. продемонструвала колбу з питною водою. У березні 2022 року росіяни зруйнували водогін, який постачав воду з р. Дніпро в Миколаїв, і місто в півмільйона жителів залишилося без питної води. Через бойові дії місцеві жителі були змушені бурити свердловину для отримання питної води, яка мала би наповнювати наші ріки, але натомість на сьогодні вже використано 382 403 кубометри цієї води.

Киреєва В.С. зауважила, що у зв'язку з російською агресією Україною втрачено понад 500 об'єктів природно-заповідного фонду (близько 1,2 млрд га) і відповідне біорізноманіття потребує відновлення. На законодавчому рівні маємо попрацювати над законопроектами про територію Смарагдової мережі, про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування земель природно-заповідного фонду, про внесення змін до Закону "Про природно-заповідний фонд України" щодо забезпечення збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду. За проектом ГЕФ у співпраці з ПРООН розпочато роботу над національною стратегією збереження біорізноманіття. Також від російських окупантів потерпають українські ліси, які потребують відновлення, в тому числі за оновленою стратегією управління лісами. В рамках програми "Зелена Україна" за 2021-2024 роки було висаджено понад 607 мільйонів дерев. Після Каховської аварії, повномасштабної війни все більше наших регіонів потерпають від нестачі питної води. Відтак 2024 рік – це рік реформування водної політики за принципами директив ЄС. Серед основних завдань: затвердження плану управління річковими басейнами для всіх 9 річкових басейнів і створення Національної компанії "Вода України".

Гопчак І.В. зупинився на питаннях збереження і забезпечення якості води в Україні через імплементацію шести директив ЄС, зокрема Водної і Протипаводкової. Затверджено плани управління ризиками затоплення, розроблено дев'ять проектів планів управління по всім річковим басейнам, які проходять громадські обговорення. Європейська Комісія схвально оцінила ці плани і вони мають запрацювати у 2025 році.

Ситник Ю.І. зауважив, що Міноборони враховує питання захисту довкілля через запровадження шести стандартів НАТО в Україні щодо забезпечення екологічної безпеки, збереження Збройними Силами біорізноманіття, доцільне

використання природних ресурсів на військових полігонах, дотримання вимог природоохоронного законодавства, збереження довкілля, збереження водних ресурсів. Виступаючий проінформував про посилення уваги Міноборони і Збройних Сил до питань системи управління відходами, відходу від радянських принципів у забезпечення екологічної безпеки, зменшення впливу Збройних Сил на довкілля в плані зміни клімату, залучення Міноборони до екологізації суспільства, підтримки військових стандартів ЄС.

Василюк О.В. торкнувся питань створення територій природно-заповідного фонду, втрати його якості. Близько 900 об'єктів природно-заповідного фонду знаходяться в зонах тимчасової окупації або активних бойових дій, тобто в зоні ризику. Виступаючий проінформував про пошкодження від вогню для 187 об'єктів. Події, пов'язані з Каховським водосховищем, охопили понад 40 об'єктів природно-заповідного фонду. Україна втричі відстає від середнього показника ЄС за площею об'єктів природно-заповідного фонду. Василюк О.В. запропонував активізувати створення об'єктів природно-заповідного фонду під час воєнного стану на території, де відсутні бойові дії, а також у зонах ризику за спрощеною процедурою. На думку виступаючого цим Україна покаже, що є свідомою і продовжує жити попри військові дії.

Карабчук Д.Ю. із застосуванням відеозапису зупинився на темах: стан правозастосування у лісовому господарстві в часи війни, питання законодавства ЄС щодо лісів, реформування лісового господарства і деякі законодавчі ініціативи щодо лісів.

Павелко А.В. виокремив у своєму виступі 3 частини: ситуація в лісовій галузі та створення підприємства з величезними ресурсами "Ліси України"; створення об'єктів природно-заповідного фонду; охорона і збереження лісів на не окупованих територіях. Також виступаючий зупинився на питаннях використання земельних ресурсів, що пов'язано з міжсекторальною співпрацею.

Ходосовцев О.Є. зупинився на застосуванні статті 441 Кримінального кодексу України "Екоцид". Зокрема йшлося про шість критеріїв екоциду. На думку виступаючого в екоциді важливо застосовувати поняття "знищення", розмірність території повинна мати природні межі – рослинно-кліматичні зони, підзони або біогеографічні райони, або висотний пояс. Запропоновано екоцидом вважати діяння, які привели до зменшення популяції більше ніж на 80 відсотків, тривалість проведення моніторингу при цьому встановити 3 роки. До критерію, який стосується екосистемних послуг, відноситься підірив дамби і знищення Каховського водосховища. Застосування критеріїв дозволить експертам, запропонувати, затвердити, застосувати певні методики для оцінки злочинів проти природи, проти довкілля, спрямувати свої зусилля для збору доказів здійснення екоциду.

Чевганюк О. зауважила, що Україна - це перша країна, яка під час збройного конфлікту рятує тварин, включаючи годування, доставку ліків, гуманітарної допомоги, лікування, евакуацію із зон ведення бойових дій. Тварини не захищені

міжнародним гуманітарним правом. За інформацією виступаючої в Україні тільки свійських тварин загинуло більше 6 мільйонів. Екологічні злочини не мають кордонів, виходять за територію України і спричиняють ефекти, наслідки яких ми побачимо тільки через багато років. Чевганюк О. підтримала прийняття законопроектів про території Смарагдової мережі, про захист тварин від жорсткого поводження.

Виступаючі відповіли на питання щодо визначення поняття антропогенної діяльності, антропогенного тиску на природні об'єкти, критерії і методики його обрахунку, про прийняття рішень щодо будівництва в межах населених пунктів, отримали пропозиції щодо подальшого удосконалення законодавства про оцінку впливу на довкілля і стратегічну екологічну оцінку.

ДОСТУП ГРОМАДЯН ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРАВОСУДДЯ (виконання вимог Орхуської конвенції)

Вихор Б.І. запропонував включити до планів роботи Уряду і Верховної Ради України міжсекторальний розгляд питання корупції у сфері довкілля зі всіма природними ресурсами, імплементацію європейської директиви по знелісненню. Також виступаючий підтримав прийняття законопроектів про Смарагдову мережу, а також про особливо цінні ділянки річок. Вихор Б.І. звернув увагу на необхідність відкритих конкурсів на призначення директорів установ природного-заповідного фонду і закликав до створення нових об'єктів природно-заповідного фонду.

Киреева В.С. відмітила роботу Міндовкілля щодо забезпечення публічного доступу до екологічної інформації через її відцифрування і розміщення, зокрема, в системі "Екосистема", через яку є доступ до 30 відкритих публічних реєстрів, а також проведення публічних громадських обговорень нормативно-правових актів, при наданні адміністративних і дозвільних послуг, обговоренні національних доповідей, зокрема з імплементації Орхуської конвенції за 2021-2024 роки. Одним із найважливіших є реєстр викидів та перенесення забруднювачів. Міндовкілля спільно з експертами APENA 2 за підтримки Євросоюзу розробило рекомендації, які допоможуть підтримати підприємства у складанні звітів для подання в систему.

Скок А.В. провела демонстрацію необхідності, як повітря, доступу до екологічної інформації, яка безпосередньо стосується життя та здоров'я кожної людини.

Масовець Б.П. поінформував про активну співпрацю з Міндовкілля з питань доступу до публічної інформації. Він зауважив про відсутність в Гідрометцентрі, Гідрометслужбі автоматизованих пунктів спостереження за станом атмосферного повітря. Необхідно, щоб інформацію про стан атмосферного повітря люди отримували в той же час, коли вони хочуть це бачити.

Шомпол О.А. зазначила про необхідність самовиконуваності Орхуської конвенції так, як у країнах ЄС, коли цей міжнародний договір буде виконано за волевиявленням громадянина, право якого порушене, і волевиявлення достатньо для того, щоб захистити право громадянина через ефективні організаційно-правові можливості. Право на доступ до екологічної інформації вимагає ефективної системи моніторингу, збору екологічної інформації, ефективної системи екологічного контролю. Шомпол О.А. також визначила важливий елемент реформ – це освіта і просвіта, підготовка юристів, які знають екологічне право.

Скок А.В. зауважила, що питання базового права на доступ до екологічної інформації, що безпосередньо стосується життя та здоров'я, захищене Орхуською конвенцією. За теперішніх безпекових умов не всі екологічні дані відкриті. Постанова Кабінету Міністрів України (№ 835 від 21.10.2015) стосується наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних. За інформацією Скок А.В. на початку повномасштабного вторгнення з 173 наборів екологічних відкритих даних за цією постановою було відкрито менше 50, 111 було повністю закрито, частина була з обмеженим доступом по верифікації особистості. Виступаюча зазначила, що будь-які екологічні дані повинні бути відкриті, а не тільки зазначені у постанові Кабінету Міністрів України.

Любива Я.С. зосередилася на відкритих даних як публічній інформації у машиночитаних форматах, які дозволяють автоматизоване оброблення електронними засобами. Вся публічна інформація, яку збирають органи державної влади, місцевого самоврядування, інші суб'єкти владних повноважень, має публікуватися у формі відкритих даних і вся публічна інформація має бути відкрита. Для Міндовкілля було проведено комплексне навчання для всіх суб'єктів, підпорядкованих Міндовкілля. Також маємо дані Міндовкілля, які доступні на порталі відкритих даних. За інформацією виступаючої на сьогодні доступно близько 30 відсотків кількості наборів всього, що має публікуватися в екологічній сфері, тому необхідно працювати в напрямку адвокації екологічних відкритих даних. Любива Я.С. запропонувала за необхідності провести навчання, консультації та допомогу в цьому напрямку.

Алексєєва Є. відзначила значний прогрес виконання Україною зобов'язань у контексті Орхуської конвенції за останні 10 років. Проте у 2021 році Нарада Сторін Орхуської конвенції визнала Україну як державу, що порушила вимоги Конвенції з питань відкритості угод про розподіл продукції, проведення оцінки впливу на довкілля, процедур надання надр у користування, прав і можливостей екологічної організації оскаржувати в судах дії і бездіяльність, пов'язані з порушенням екологічного законодавства. Виступаюча закликала Міндовкілля розробити план виконання рішення Наради Сторін. Була створена міжвідомча робоча група і напрацьовано проект заходів, який досі не фіналізований і не надісланий у відповідні органи конвенції. На думку Алексєєвої Є. невиконання базових міжнародних стандартів екологічного врядування може бути

неприємним сигналом Європейському Союзу про здатність України впроваджувати демократичні інструменти.

Гнап А.М. зупинився на відкритих даних для циркулярної низьковуглецевої економіки і доступу до екологічної інформації, а саме на трьох ключових компонентах: 16 наборів даних про різні категорії відходів, якість і доступність даних та робота інформаційної системи згідно Закону України "Про управління відходами", розроблення Національної стратегії циркулярної економіки. Для ефективної роботи відповідної робочої групи і розроблення законодавчих ініціатив потрібна буде координація інформаційних систем різних органів і зусиль щодо доступу до публічної інформації для циркулярної низьковуглецевої економіки щодо ключових чотирьох вимірів політик: інституції, фінансування, стимули та інформація. Відкриті дані потрібні для проектів економічного відновлення України, без яких не буде підтримки донорів.

Виступаючі відповіли на питання щодо виконання рекомендацій і зауважень з боку органів Орхуської конвенції, переліку видів і обсягів екологічної інформації, доступу до правосуддя з екологічних питань.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ. ЗАКРИТТЯ

Бондаренко О.В., підсумовуючи слухання у Комітеті, подякував усім учасникам за їх внесок, Європейському Союзу за інституційну, фінансову, політичну допомогу у проведенні слухань і розвитку нашого законодавства. Він закликав Міндовкілля і Уряд розробити скорочені механізми стосовно напрацювання євроінтеграційних законопроектів. Результати слухань у Комітеті планується підсумувати у вигляді рекомендацій. Було відзначено великий обсяг виконаної роботи і готовність Комітету продовжувати її разом з громадськістю, Урядом і бізнесом, а також до проведення наступних слухань після затвердження результатів переговорної позиції наприкінці цього року. До подяк приєдналася Кирєєва В.С.

Голова Комітету

О. Бондаренко

